

власної культури, завдяки висвітленню культурних подій та збереження української мови та традицій, так і встановленню діалогу культур через інформацію про словацьке культурне життя. Медіа сприяє підтримці зв'язку між українцями, які проживають у Словаччині та їхньою Батьківщиною.

Таким чином, медіа відіграють ключову роль у кроскультурній комунікації, поширюючи інформацію, формуючи громадську думку та сприяючи взаєморозумінню чи непорозумінню між представниками різних культур шляхом висвітлення культурних подій, традицій та цінностей, а також надаючи платформу для діалогу та обміну досвідом.

Т. Булах

РОЗСЛІДУВАЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКА В УКРАЇНІ В РОКИ ВІЙНИ

T. Bulakh

INVESTIGATIVE JOURNALISM IN UKRAINE DURING THE WAR YEARS

В системі журналістських жанрів розслідувальній журналістиці належить важливе місце: вона покликана викривати те, що правопорушники намагаються ретельно приховати від громадськості. В останнє десятиліття кількість команд, що здійснюють журналістські розслідування в Україні, невпинно зростає. Сприяло цьому, зокрема, відкриття після 2014 р. державних реєстрів (майна, декларацій, юридичних осіб), що надало можливість авторам публікацій ширше використовувати інформацію, що міститься в них. Можливо тому однією з головних для вітчизняної розслідувальної журналістики стала тема викриття корупції як на державному, так і на регіональному рівнях. Журналісти-розслідувачі викривають схеми, пов'язані з публічними фінансами та державними закупівлями, приватизацією та виділенням землі, зловживаннями владою на всіх рівнях та порушеннями законів можновладцями. Серед видань та проєктів, що розслідують згадані теми, варто відзначити Bihus.Info (ГО «ТОМ 14» — громадська організація, яка є юридичною особою проєкту журналістських розслідувань Bihus.Info.); «Схеми: корупція в деталях» (проєкт «Радіо Свобода»), котра також присвячена викриттю корупції, має як відеOVERсію, так і друкований варіант; «Слідство.Інфо» (Незалежна українська агенція журналістських розслідувань); ZN.UA («Дзеркало тижня») — одне з найавторитетніших вітчизняних ЗМІ, що ще з 1990-х рр. ознайомлює читачів із ґрунтовими журналістськими розслідуваннями, зокрема проявами топ-корупції; рух «ЧЕСНО» — діяльність цієї команди присвячена викриттю політичної корупції та нагляду за діяльністю представників влади тощо.

У березні 2025 р. в Україні стартувала програма підтримки незалежних регіональних медіа «Сильніші разом: медіа та демократія», організована Всесвітньою організацією видавців новин, Асоціацією «Незалежні регіональні видавці України», Норвезькою асоціацією медіа (MBL) та завдяки програмі підтримки Nansen для України від Норвезької агенції з розвитку співпраці Norad. У межах цієї програми регіональні медіа набули змоги реалізувати розслідувальні проєкти, спрямовані на викриття корупційних схем. Завдяки грантам та менторству редакцій регіональні медіа зможуть здійснювати розслідування упродовж трьох років. Програма охопить до 75 регіональних медіа. Серед менторів програми журналісти-розслідувачі

Максим Опанасенко із Bihus.Info, Аліса Юрченко із The Kyiv Independent; Олександра Губицька, керівниця проєктів, журналістка-розслідувачка NGL.media.

Крім корупційних схем, журналісти-розслідувачі фокусуються нині на розслідуванні воєнних злочинів, скоєних супротивником, викрадень людей у зонах воєнних дій та на окупованих територіях, зловживань представників влади у сфері оборонної промисловості та закупівель для армії. Так, ще у 2019 р у проєкті «Наші гроші з Денисом Бігусом» викрито розкрадання в оборонному комплексі, а робота Валерії Єгошиної та її колег зі «Схем» (Радіо Свобода) «Щодня шукали тіла загиблих і ховали в лісі. Хто саме з російських військових вбивав в Ізюмі?» стала фіналістом конкурсу на нагороди GIJN «Проливаючи світло» — 2023, яка присуджується за журналістські розслідування, проведені під загрозою або в небезпечних умовах. Також у цій сфері відома Інформаційна агенція «Центр журналістських розслідувань» (ЦЖР). Ця команда проводить, зокрема, розслідування щодо справ, пов'язаних із діяльністю окупаційної влади Криму та порушеннями прав людини на територіях, окупованих росією. Як вказано на сайті Центру: «Кримський ЦЖР є членом Глобальної мережі журналістів-розслідувачів (GIJN). Агентство спеціалізується на проведенні розслідувань корупції в Україні, воєнних злочинів РФ на ТОТ України, ідентифікації колаборантів і учасників незаконних збройних формувань, схем обходу санкцій, застосованих до РФ за агресію проти України. За матеріалами розслідувань ЦЖР відкриті сотні кримінальних проваджень, а десятки фізичних та юридичних осіб внесені до санкційних списків України, ЄС, США». Проєкт SeaCrime Центру «Миротворець» спрямовувався на викриття розкрадання росією українського зерна.

Певна частина сучасних журналістських розслідувань присвячена соціальним проблемам. Так, ці теми, зокрема, висвітлюють журналісти Суспільного мовлення. Серед них — розслідування у сфері медицини, закупівлі ліків, наданні соціальної допомоги, проблем, які постають перед особами з інвалідністю та ВПО.

Таким чином, можна відзначити, що в період війни з росією українська розслідувальна журналістика отримала й нові теми для розслідувань, і нові можливості, зумовлені як змінами в законодавстві, що полегшують роботу журналістів-розслідувачів, так і науково-технічним прогресом. Все це дозволяє говорити про значний поступ, досягнутий у цій сфері в період 2014–2025 рр.

О. Куликова

ХУДОЖНІЙ РЕПОРТАЖ В УКРАЇНСЬКОМУ МІДІАПРОСТОРІ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЖАНРУ

О. Kulykova

LITERARY REPORT IN THE UKRAINIAN MEDIA SPACE: GENRE DEVELOPMENT TRENDS

У сучасному медіапросторі, перенасиченому швидкими новинами та гучними заголовками, виникає потреба в жанрах, здатних глибоко пояснити складні процеси, передати атмосферу подій та розповісти історії простих людей. Одним із таких жанрів є художній репортаж — жанр на межі журналістики та літератури.

Особливо цінним є потенціал художнього репортажу для України в умовах повномасштабної війни й глибоких суспільних змін, адже він є важливим